Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 12. 1999, sp. zn. 4 To 1012/99

Číslo: 16/2001

Právní věta:

Soudce, který rozhoduje ve smyslu § 69 odst. 5, 6 tr. ř. o vazbě zatčeného obviněného, splní svou zákonnou povinnost, vyrozumí-li obhájce obviněného o přesné době a místě konání výslechu telefonicky, a to i v případě, že se tak stane, nebyl-li obhájce telefonicky zastižen, zanecháním vzkazu na záznamovém zařízení v sídle advokátní kanceláře obhájce.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 02.12.1999

Spisová značka: 4 To 1012/99

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vazba

Předpisy: 141/1961 Sb. § 69 odst. 5 a 6 instrukce MS čj. 1100/98 - OOD § 27

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl stížnost obžalovaného J. S. proti usnesení Okresního soudu ve Strakonicích ze dne 13. 11. 1999 sp. zn. 3 T 332/98.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Okresního soudu ve Strakonicích ze dne 13. 11. 1999 sp. zn. 3 T 332/98 byl obžalovaný J. S., zatčený dne 12. 11. 1999 v 16.00 hod., vzat do vazby podle § 69 odst. 5, 6 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Proti tomuto usnesení podal obžalovaný včas stížnost, kterou posléze odůvodnil jeden z jeho zvolených obhájců, Mgr. F. P. Zdůraznil v ní, že dne 20. 1. 1999 neodjížděl do zahraničí, aby se vyhnul trestnímu stíhání, ale za účelem práce a výdělku. Do České republiky se měl vrátit do 20. 3. 1999. Měl platný cestovní pas a orgány činnými v trestním řízení neměl stanovena žádná omezení. Předpokládal, že se vrátí dostatečně včas, aby se mohl zúčastnit hlavního líčení, které ostatně bylo nařízeno až na 11. 3. 1999. Se svými obhájci byl v pravidelném telefonickém kontaktu zhruba od poloviny srpna 1999, byť pravý důvod svého pobytu v Nizozemí jim uvedl až později. Tvrzení o snaze

vydělat v zahraničí peníze a začít splácet dluh vůči organizaci T. doložil korespondencí svého obhájce se zástupci jmenované organizace a pokladní složenkou vystavenou K. bankou dne 17. 9. 1999 a potvrzující úhradu částky 100 000 Kč ve prospěch věřitele.

Obžalovaný v podané stížnosti rovněž vytknul okresnímu soudu, že existenci tzv. útěkové vazby odůvodnil skutečnostmi, které nemohou mít žádný význam pro takové rozhodnutí. Šlo o jeho odmítnutí převzít sdělení obvinění, o jeho odmítnutí na počátku přípravného řízení vypovídat, o popírání trestné činnosti apod. Tehdy totiž využil svého zákonného práva a hájil se způsobem, který mu zákon umožňuje. Za stejně problematickou považuje argumentaci okresního soudu ohledně jakýchsi reálných předpokladů, že mu bude sděleno obvinění též pro trestný čin podle § 185 tr. zák. Za nesprávnou považuje i argumentaci jeho dřívějším odsouzením ze dne 22. 4. 1996 k podmíněnému trestu odnětí svobody, neboť trestné činnosti, pro kterou je nyní stíhán, se měl dopustit v roce 1994, nikoliv tedy ve zkušební době podmíněného odsouzení.

O tom, že obžalovaný J. S. byl zatčen policejními orgány dne 12. 11. 1999 v 16.00 hod., se soudkyně okresního soudu dozvěděla telefonicky v 16.15 hodin uvedeného dne, jak je zřejmé z úředního záznamu založeného ve spise. Není důvod pochybovat o dalším obsahu tohoto záznamu, že v 16.28 hodin byl oběma obhájcům zanechán telefonický vzkaz na telefonním záznamníku, že výslech obžalovaného se bude konat 13. 11. 1999 v 10.00 hodin v budově Okresního soudu ve Strakonicích.

Krajský soud je proto přesvědčen, že soudkyně okresního soudu, která o vzetí obžalovaného do vazby rozhodovala podle § 69 odst. 5, 6 tr. ř., splnila povinnosti, které jí ukládají citované právní předpisy, takže z procesního hlediska jí nelze činit žádné výtky. Proto ani nelze přisvědčit argumentaci obžalovaného v závěrečné části jeho stížnosti. Soudkyně před rozhodnutím o vazbě obžalovaného učinila dokonce víc, než bylo její povinností, jak je zřejmé z popsaného jejího postupu. Z protokolu o výslechu obžalovaného totiž není zřejmé, že by obžalovaný o účast obhájce vůbec požádal. O správnosti obsahu protokolu přitom není důvod pochybovat, neboť byl podepsán soudkyní, zapisovatelkou i obžalovaným.

Napadené usnesení je třeba považovat i z věcného hlediska za správné a zákonné, byť se krajský soud nemohl bezezbytku ztotožnit se všemi argumentačními důvody uvedenými okresním soudem.

Z obsahu spisu je však mimo jakoukoliv pochybnost zjištěno, že obžalovaný J. S. je stíhán v souladu s trestním řádem pro poměrně závažný trestný čin podvodu podle ustanovení § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona, jehož se měl dopustit v přesně nezjištěné době v měsících srpnu až září 1994 podvodným vylákáním, odebráním a nezaplacením zboží v celkové hodnotě 568 104 Kč ke škodě organizace T. se sídlem v B. Ačkoliv obžalovaný popírá podvodný úmysl, existuje důvodné podezření, že se uvedeného skutku a trestného činu dopustil. Bude však samozřejmě předmětem dalšího řízení a v něm prováděného dokazování potvrdit či vyvrátit opodstatněnost takového podezření.

Při rozhodování o vzetí obžalovaného do vazby musel okresní soud přihlédnout i k tomu, jak se obžalovaný v průběhu trestního stíhání (zejména po skončení přípravného řízení a podání obžaloby) fakticky choval. V tomto směru bylo zjištěno, že okresní státní zástupce podal u okresního soudu obžalobu dne 28. 12. 1998. Stalo se tak asi tři měsíce poté, co obžalovanému byl předložen k prostudování vyšetřovací spis a co si jej s jedním ze svých obhájců dne 29. 9. 1998 prostudoval. Obžalovaný tedy již v průběhu IV. čtvrtletí roku 1998 musel počítat s tím, že na něho bude podána obžaloba a případně i nařízeno hlavní líčení.

Pokud za této situace obžalovaný dne 20. 1. 1999 odcestoval do zahraničí, kde se chtěl zdržovat po dobu dvou měsíců, aniž to oznámil některému z orgánů činných v trestním řízení, musel počítat s tím, že se stane pro ně nedosažitelným a zavdá třeba i příčinu k úvaze o existenci vazebního důvodu podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. Nakonec se tak stalo, byť k prodloužení pobytu obžalovaného v cizině

došlo zřejmě a jen v důsledku jeho vazebního stíhání nizozemskými orgány.

Domnívá se tudíž, že důvody vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. dány nejsou a měl by být propuštěn na svobodu. V závěru písemné stížnosti obžalovaný ještě poznamenal, že na počátku výslechu dne 13. 11. 1999 mu bylo soudkyní stručně oznámeno, že obhájci byli o jednání soudu vyrozuměni, ale nedostavili se. Následně se dozvěděl, že obhájci byli telefonicky vyrozuměni až 13. 11. 1999 (v sobotu) dopoledne na telefonní záznamník v sídle advokátní kanceláře. Takovým postupem se cítí velmi výrazně zkrácen ve svém právu na obhajobu.

Krajský soud v Českých Budějovicích podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i řízení jemu předcházející, nedospěl však k závěru, že by stížnost obžalovaného byla důvodná.

Přesto, že obžalovaný poukázal na údajné procesní pochybení okresního soudu až v samotném závěru podané stížnosti, považuje stížnostní soud za nutné vyjádřit se k této námitce hned v úvodu tohoto odůvodnění. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že soudkyně okresního soudu po realizaci dříve vydaného příkazu k zatčení obžalovaného musela postupovat podle § 69 odst. 5, 6 tr. ř. a podle § 27 instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998 čj. 1100/98-OOD, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.

Podle § 69 odst. 5 tr. ř. soudce, jemuž byl obviněný dodán, musí obviněného neprodleně vyslechnout, rozhodnout o vazbě a rozhodnutí oznámit obviněnému do 24 hodin od doby, kdy mu byl obviněný dodán. Nestane-li se tak, musí být obviněný propuštěn na svobodu. Obviněný má právo požadovat, aby obhájce byl přítomen při jeho výslechu, pokud je v uvedené lhůtě dosažitelný.
Podle ustanovení § 27 odst. 2 shora citované instrukce MS v případě, že si obviněný zvolil obhájce a zároveň o účast obhájce požádal, vyrozumí soudce telefonicky o přesné době a místě konání výslechu neprodleně i obhájce.

Nebyl-li obhájce telefonicky zastižen, ponechá mu vzkaz prostřednictvím dospělé osoby nebo záznamového zařízení telefonní stanice na pracovišti nebo v bydlišti obhájce. O kontaktu s obhájcem, zanechaném vzkazu, případně o marném pokusu o telefonické spojení učiní vždy záznam do spisu.

Z uvedené (zkrácené) citace zákona a navazující instrukce je zřejmé, že soudce musí takové rozhodnutí, jakož i všechny úkony s ním související učinit v poměrně krátké lhůtě 24 hodin od doby, kdy mu byl obviněný dodán. V této trestní věci to bylo komplikováno i tím, že dne 13. 11. 1999 byla sobota, tedy den pracovního volna.

Zřejmě při vědomí této možné komplikace soudkyně okresního soudu s předstihem již dne 8. 11. 1999 zaslala oběma obhájcům, které si již předtím obžalovaný zvolil, vyrozumění o tom, že provedení výslechu obžalovaného lze očekávat 12. 11. 1999 v odpoledních hodinách či 13. 11. 1999 v dopoledních hodinách. Stalo se tak bezprostředně poté, co byla policejními orgány vyrozuměna, že obžalovaný J. S. bude v odpoledních hodinách dne 12. 11. 1999 vyhoštěn z Nizozemského království zpět do České republiky. Z doručenek založených ve spise lze zjistit, že toto vyrozumění bylo oběma obhájcům obžalovaného doručeno dne 9. 11. 1999.

Obžalovaný však o sobě nepodal po dlouhé měsíce pravdivou informaci ani tehdy, když byl uvedenými orgány v cizině trestně stíhán. Dokonce i svým obhájcům, jimž se údajně ozval až v létě 1999, měl telefonicky tvrdit, že je v cizině obchodně a že se do České republiky vrátí počátkem roku 2000. Orgánům činným v trestním řízení, tedy ani okresnímu soudu, nesdělil adresu svého přechodného pobytu; okresnímu soudu se dlouhé měsíce nedařilo vypátrat pobyt obžalovaného ani prostřednictvím policejních orgánů, a pokud ve druhé polovině roku 1999 určité informace v tomto směru soud získal, stalo se tak víceméně náhodou a bez přičinění obžalovaného.

Za této situace je třeba považovat za správnou a zákonnou úvahu okresního soudu, že existuje reálná obava, že obžalovaný uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání vyhnul, zejména za situace, kdy se dlouhodobě nezdržoval v místě svého bydliště, nepodával o sobě zprávy a hrozí mu relativně vysoký trest (v trestní sazbě od 2 do 8 let).

Při zvažování vazebních důvodů okresní soud nemohl ponechat bez povšimnutí ani to, že obžalovaný J. S. svým nedostavováním se k soudu způsobil obdobné problémy již ve věci 3 T 409/95 Okresního soudu v Českých Budějovicích. kde byl usnesením ze dne 4. 4. 1998 nakonec vzat do vazby rovněž z důvodu uvedeného v § 67 písm. a) tr. ř. I z toho je zřejmé, že obžalovaný v tomto směru měl zkušenosti s orgány trestního postihu a musel si být vědom, že mu vazba znovu může reálně hrozit, pokud se bude trestnímu stíhání vyhýbat. Toho si obžalovaný musel být vědom tím spíše, že se nacházel ve zkušební době podmíněného odsouzení ve věci 6 T 61/96 Obvodního soudu pro Prahu 1 (podle opisu rejstříku trestů mu zkušební doba končí až 29. 4. 2001).

Z těchto podstatných důvodů krajský soud považoval napadené usnesení za správné a zákonné, zvláště když v souladu s listinnými důkazy i výpovědí obžalovaného byl správně stanoven i počátek vazby, který má význam pro počítání vazební lhůty. Pak ovšem musel postupovat podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a stížnost obžalovaného jako nedůvodnou zamítnout.

Na druhé straně je třeba uvést, že krajský soud se přes uvedené rozhodnutí bezezbytku neztotožnil s argumentací okresního soudu rozvedenou v odůvodnění napadeného usnesení. V tomto směru přisvědčil podané stížnosti v tom, že při rozhodování o existenci důvodů tzv. útěkové vazby nelze argumentovat tím, že obžalovaný odmítl převzít sdělení obvinění, že na počátku přípravného řízení odmítl vypovídat a že při pozdější výpovědi spáchání úmyslného deliktu popřel. Obžalovaný totiž takovým přístupem k věci využil svých zákonných práv a hájil se způsobem, který mu zákon umožňuje.

Za obdobně nesprávnou považuje krajský soud i argumentaci okresního soudu o existenci reálných předpokladů, na základě nichž pravděpodobně bude obžalovanému sděleno obvinění též pro trestný čin podle § 185 tr. zák. Musí tomu tak být už proto, že ve spisovém materiále není založen žádný důkaz o tom, že obžalovanému pro další delikt již bylo obvinění sděleno. Pouhou informaci policejních orgánů, že tomu tak zřejmě bude, nelze považoval za rozhodnou.

Na závěr je třeba uvést, že vazební důvod podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. lze nahradit instituty uvedenými v § 73 a § 73a tr. ř. (ať už jednotlivě nebo v jejich vzájemné kombinaci). Trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., pro který je obžalovaný v této věci trestně stíhán, není z použití těchto institutů vyloučen, a to ani v případě peněžité záruky. Obžalovaný ani jiná osoba však dosud žádnou nabídku v tomto směru neučinili, proto se ani stížnostní soud v době svého rozhodování nemohl reálně zabývat aplikací některého z těchto institutů.